

MITROPOLIA MOLDOVEI ȘI BUCOVINEI

DOUĂ SECOLE DE ÎNVĂȚĂMÂNT TEOLOGIC SEMINARIAL (1803-2003)

Volum aniversar tipărit din inițiativa

I. P. S. DANIEL

Mitropolitul Moldovei și Bucovinei

Coordonatori:

Pr. Lect. Dr. Mihai Vizitiu, Consilier eparhial;
Pr. Dragoș Bahrim și Adrian Timofti, profesori la
Seminarul Teologic Ortodox – Iași

IAȘI, 2003

Seminarul „Sf. Vasile cel Mare” Iași

Pr. Prof. Dragoș Bahrim

Actualul Seminar Teologic Liceal Ortodox „Sf. Vasile cel Mare” se află în strânsă continuitate cu tradiția învățământului teologic ieșean, organizat începând din 1803 de Mitropolitul Veniamin Costachi la Mănăstirea Socola. El a luat ființă din inițiativa și cu binecuvântarea Înalt Prea Sfințitului Mitropolit Daniel, în contextul noilor condiții create de căderea regimului comunist.

El s-a organizat în cadrul Școlii Normale „Vasile Lupu” din Iași, la rândul ei o școală cu tradiție îndelungată, dar în jurul Capelei Școlii Normale, cu hramul „Sf. Trei Ierarhi”, ce va deveni prin reînființarea Seminarului, capelă atât a elevilor seminariști cât și a celor normaliști. Existența Școlii Normale începe în 1855, când domnitorul Grigore Ghica al Moldovei înființează în clădirile Mănăstirii „Sf. Trei Ierarhi” o școală de pregătire a viitorilor învățători, condusă de profesorul Anton Velini care fusese și dascăl al Seminarului de la Socola. Aici funcționa gimnaziul și școala normală înființate de Gheorghe Asachi în 1828. Școala lui Asachi nu era un institut pedagogic, ci o școală primară numită astfel de Asachi după model austriac. Școala e legată de numele unor mari personalități ale culturii românești. E suficient să amintim aici că al doilea director al său, începând cu 1863, a fost Titu Maiorescu.

*I.P.S.
Mitropolit Daniel*

Școala Normală de Învățători se transferă în 1891 într-un local propriu, zidit în via Pester, dincolo de bariera Copou. Aceasta se petrecea în aceeași perioadă în care și seminarul „Veniamin” își muta sediul în fostul palat al lui Mihail Sturdza din imediata apropiere a Mitropoliei. În vremea domniei lui Alexandru Ioan Cuza, școala a primit denumirea „Vasile Lupu”, ca semn de respect față de primul ei ctitor.

Când s-a zidit paraclisul din incinta Școlii Normale „Vasile Lupu”, alegerea patronilor spirituali nu a fost întâmplătoare, întrucât începuturile învățământului pedagogic în Moldova se află în chiliile Mănăstirii „Sf. Trei Ierarhi”, unde domnitorul ctitor înființa la 1640 o școală pentru fiii de boieri.

Motivația ctitoricească pentru zidirea acestui sfânt locaș reiese din textul pisaniei: „Văzându-se așezarea Școlii vasiliene, pe dealul Copoului, la o distanță de 5 km de oraș și de orice sfântă casă de rugăciune, hotărâtu-s-a clădirea acestui locaș dumnezeiesc în cinstea marilor dascăli ai lumii, Sfinții Trei Ierarhi, spre a sluji drept locaș de închinare elevilor amintitei școli și pentru folosul lor moral-religios”.

Clădirea Școlii Normale „Vasile Lupu”, unde a funcționat Seminarul între anii 1995-2003

Lucrările de construcție au început în 1907 și s-au finalizat în 1911, o contribuție financiară deosebită aducând aici însăși familia regală, regele Carol I și regina Elisabeta, alături de directorul școlii și de Mitropolitul Pimen Georgescu care a și sfințit-o. Umilită și abandonată, chiar profanată începând cu 1948 (după mărturia unor martori oculari), capela a fost redeschisă pentru elevii Școlii Normale „Vasile Lupu” în 1990, iar după

înființarea în cadrul aceleiași instituții de învățământ a Seminarului Teologic „Sf. Vasile cel Mare”, servește drept paraclis pentru elevii Seminarului.

În anii din urmă, s-au efectuat lucrări de reparații ale capelei, refăcându-se în totalitate acoperișul, restaurându-se chipurile ctitorilor acoperite în perioada comunistă și dotându-se cu toate cele de trebuință (vase și veșminte liturgice, clopot, etc.). Din păcate, cea mai mare parte a vechilor dotări ale capelei, unele obiecte fiind de patrimoniu, s-au pierdut în timpul refugiului școlii în Oltenia în timpul celui de-al doilea război mondial.

Capela Sf. Trei Ierarhi

În anul 1995 este restaurat, așadar, învățământul seminarial la Iași prin înființarea Seminarului „Sf. Vasile cel Mare”. Începutul a fost dificil deoarece nu exista ca o școală de sine stătătoare, ci era practic o secție teologică ortodoxă în cadrul Școlii Normale. Seminarul nu avea nici un internat propriu, primii trei ani elevii locuind în condiții improprii într-un cămin al Stațiunii de cercetări viniviticele, situat la doi kilometri distanță în direcția satului Breazu. Încă de la început au existat două secții: teologie și teologie-patrimoniu cultural. Clasa de patrimoniu de la seminarul ieșean a fost prima de acest gen din țară pentru învățământul preuniversitar, în alte seminarii înființându-se abia începând cu anul 2000.

În toată perioada trecută de la înființarea sa și până în prezent, Seminarul Teologic „Sf. Vasile cel Mare” din Iași și-a conturat o personalitate proprie în peisajul școlilor ieșene, mai ales că este singura școală teologică liceală din județul Iași. Cea mai mare parte a corpului profesoral a fost dată de Școala Normală, la conducerea Seminarului aflându-se între anii 1995-1999 prof. Daniel Niță-Danielescu (astăzi preot lector la Facultatea de Teologie Ortodoxă „Dumitru Stăniloae” din Iași), iar din 1999 pr. prof. Dragoș Bahrim. S-a urmărit în schimb recrutarea unui corp profesoral propriu, bine pregătit, pentru o școală de elită. Au fost promovate cadre didactice tinere, entuziaste, mulți profesori având mai multe licențe în specialități diferite, ceea ce creează o mai mare deschidere spre interdisciplinaritate, lucrul acesta simțindu-se și la elevii școlii, care manifestă o reală dorință de a studia în profunzime atât disciplinele teologice cât și pe cele de cultură generală.

Ținând cont de eforturile depuse, rezultatele nu au întârziat nici ele să apară. În toate cele patru promoții de absolvenți (prima a fost în anul 2000) procentul de promovabilitate la examenul de bacalaureat a fost de 100%. Marea majoritate a absolvenților sunt astăzi studenți, fie teologi, fie la alte facultăți. La examenul de admitere la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Iași, Seminarul ieșean s-a situat pe primul loc în ceea ce privește numărul de admiși în anii 2000, 2001 și 2003.

Elevii Seminarului s-au remarcat și la Olimpiade și concursuri școlare, naționale, zonale sau locale, reușind să obțină un număr impresionant de premii și mențiuni. Se evidențiază participările la Olimpiada Națională de limbi clasice: două premii I obținute de Rotaru Tudor în 2001 și de Pavăl Petru în 2003, premiul II obținut de Grigore George și premiul III de către Chelaru Adrian, toate la limba greacă, precum și premiul special obținut de Carcea Nicușor la limba latină. La Olimpiadele de religie au obținut premii: Racu Bogdan, premiul I la I.B.O.R. în 1998, iar la dogmatică Elisei Radu și Măriuță Silviu mențiuni. La concursurile de pictură de icoană, elevii claselor de patrimoniu conduși de prof. Cristian Bandi au obținut în ultimii 5 ani peste 60 de premii și mențiuni, fiind cei mai bine cotați din țară în domeniu, pentru nivelul învățământului preuniversitar. Printre elevii premiați la concursurile de pictură de icoană (foarte multe premii au fost obținute la concursul *Icoana din sufletul copilului*, începând cu anul 1998) menționăm pe: Teodrine Roxana, Nechita Bogdan, Trofin Marian, Crețu Alina, Spinei Ioan, Gușul Răzvan, Tabarcea Miruna și alții care au absolvit Seminarul în 2000. Din promoția 2003 a Seminarului, cele mai multe premii la concursurile de pictură le-au obținut: Voicu Bogdan, Ștefan Cristian, Popescu Oana, Chira Roxana, Dănilă Tudor, Epure Martinian, Filoti Fabian, Bogus Gheorghe, Sofragiu Petru,

Enache Felix și alții. La *Olimpiada Națională de Arte Vizuale și Istoria Artei* au obținut premii și mențiuni: Ștefan Cristian – 2002, Voicu Bogdan și Pavel Marius – 2003. Au existat chiar concursuri (de ex. București, Palatul Parlamentului, decembrie 2001) în care au obținut toate premiile și mențiunile puse în joc, deși lucrările lor au concurat cu lucrări ale elevilor din licee de artă remarcabile din țară.

Lucrări ale elevilor secției de teologie patrimoniul cultural

O activitate fructuoasă a avut în toată această perioadă și Corul *Basileus* al Seminarului, fiind prezent permanent în viața spirituală și culturală a orașului, muzica lor fiind un mod de prezență misionară în capitala culturală a țării, care este Iașul. Ansamblul a fost înființat de pr. conf. Dr. Florin Bucescu și a fost condus între anii 1999-2001 de prof. Cezar Dima. Demersul artistic al ansamblului *Basileus* se înscrie pe linia reconsiderării și promovării muzicii bizantine cultivate în spațiul românesc de creatori de prestigiu ca Th. V. Stupcanu, Dimitrie Suceveanu, Anton Pann, Macarie Ieromonahul, Nectarie Protopsaltul și alții. Formația a inclus permanent în repertoriu lucrări inedite restituite publicului din manuscrisele existente în fondul documentar al Bibliotecii Centrale Universitare din Iași, bibliotecii Mănăstirii Neamț, Bucium etc.

Corul a fost o prezență activă nu doar în bisericile Iașului, dar și în concertele organizate anual în cadrul Simpozionului Național de Bizantinologie, la Mănăstirea „Sf. Trei Ierarhi” și Universitatea de Arte „G. Enescu”, precum și în diverse alte manifestări organizate la Palatul

Culturii și Catedrala mitropolitană. A rămas memorabil concertul din 12 octombrie 2000 susținut în Catedrala „Sf. Gheorghe” în seara sosirii la Iași a Sanctității Sale Patriarhul Ecumenic Bartolomeu. Înregistrarea concertului a fost lansată sub formă de CD și de casetă audio, pe lângă alte înregistrări. Activitatea corului s-a făcut în mod fericit remarcată cu prilejul vizitelor unor înalte oficialități bisericești și laice în oraș. De exemplu, Întâi Stătătorul Bisericii Greciei, P.F. Hristodulos a apreciat în mod deosebit interpretarea corului *Basileus* cu prilejul vizitei P.F. Sale la Iași, în mai 2000. Deși este într-o permanentă schimbare datorită succesiuni promoțiilor de elevi, corul *Basileus* a obținut la Concursul Național al Corurilor școlare locul II pe Moldova, iar grupul psaltic din *Basileus* locul I. Tot atunci, elevii Florea Adrian și Hrestic Nechifor au obținut premiul I la secțiunea soliști de muzică psaltică.

Corul Basileus în concert la „Zilele Trinitas”, 2 iunie 2001

Dezvoltarea treptată a școlii a făcut să se simtă tot mai mult nevoia unui sediu nou în care Seminarul să își desfășoare activitatea. Acest lucru a fost pregătit și de obținerea personalității juridice, Seminarul funcționând ca unitate școlară independentă începând cu 1 septembrie 2000, după ce în iunie 2000 a ieșit de pe băncile sale prima promoție de absolvenți. În anul școlar 2002-2003, s-a ajuns la un număr de 236 de elevi în 9 clase. Spațiul Școlii Normale s-a dovedit în ultimii ani neîncăpător pentru ambele școli, cu toată bunăvoința de care a dat dovadă conducerea Școlii gazdă. Elevii au învățat în două schimburi și au resimțit întotdeauna lipsa unor spații corespunzătoare pentru studiu. Nici spațiile

de cazare de la Liceul Agricol „V. Adamachi” în care au locuit seminariștii din 1999, nu au reușit să satisfacă exigentele unui învățământ de calitate. La rândul ei, clădirea Școlii Normale este afectată de cutremurele din ultimele decenii, având nevoie urgentă de consolidări și reparații capitale.

În anul 1998, Înalț Prea Sfințitul Părinte Mitropolit Daniel însoțit de un sobor de preoți a sfințit, la 20 mai, locul unde va fi amplasată viitoarea clădire a Seminarului și a pus totodată piatra de temelie. Au participat atunci, pe lângă conducerea Școlii Normale, domnul primar Constantin Simirad și doamna Inspector Școlar General Camelia Gavrila. S-a hotărât atunci ca viitoarea capelă a școlii să aibă hramul „Sf. Împărați Constantin și Elena”.

*I.P.S. Mitropolit Daniel binecuvântând locul viitoarei
clădiri a Seminarului, 20 mai 1998*

În cuvântul rostit cu acest prilej, I.P.S. Mitropolit Daniel al Moldovei și Bucovinei a spus, referindu-se la evenimentul punerii pietrei de temelie a clădirii Seminarului „Sf. Vasile cel Mare”:

E necesar să arătăm că în învățământul nostru nu suntem pesimiști, chiar dacă trecem printr-o perioadă de criză. Orice clădire nouă, orice profesor nou, orice promoție nouă dintr-o școală e un semn de speranță și de aceea noi, atât școala cât și Biserica, trebuie să aducem speranța și lumina acolo unde e întuneric, unde e tristețe. Noi suntem recunoscători, mulțumim mai întâi lui Dumnezeu pentru că ne-a ajutat să ajungem aici,

și Îl rugăm să ne ajute să vedem terminată lucrarea și, apoi, sperăm, să avem cât mai multe întruniri naționale și internaționale la această școală, care e plasată într-un loc minunat din punct de vedere al rugăciunii și al studiului.

Macheta clădirii Seminarului din Iași aflată în curs de finalizare

Înalt Prea Sfinția Sa a mai spus, referindu-se la Seminarul „Sf. Vasile cel Mare”: *este o instituție importantă ce arată că tineretul nostru dorește să slujească poporul. Duminica și de sărbători, tinerii de aici cântă în biserici din oraș, ajutând la înfrumusețarea slujbelor. Ei vor deveni preoți pentru județul Iași. Iar ceea ce este mai semnificativ, în acest Seminar este faptul că are clase paralele: teologie și patrimoniu, adică aici se pregătesc tineri care vor fi preoți dar și pictori restauratori de icoană veche.*

După o perioadă incertă privind soarta viitoarei construcții, în anul 2000 subiectul a revenit în actualitate prin faptul că atunci au trecut, în cadrul procesului de descentralizare, patrimoniile tuturor școlilor în grija Consiliilor Locale. Totodată au trecut și toate lucrările de investiții. În luna noiembrie 2000 a fost realizat proiectul lucrării de către firma „Mihul” S.A., arhitect fiind domnul Iulian Nicolau. În urma efectuării licitației, executarea construcției a fost încredințată firmei Inproiect din Iași condusă de d-nul ing. Gh. Ionescu. Proiectul lucrării cuprinde un corp de școală cu 14 săli de clasă și laboratoare, un corp de clădire ce cuprinde

cantină și deasupra ei spațiile de cazare pe 3 etaje și mansardă, cu un total de 48 de camere și capela. Toate acestea sunt organizate în jurul unui *atrium* ce face legătura dintre cele trei spații, creând o unitate arhitectonică, impresionantă prin eleganță și folosință eficientă a spațiilor.

Capela „Sf. Împărați Constantin și Elena” în iunie 2003

Capela Seminarului „Sf. Vasile cel Mare” la 15 august 2003

În ianuarie 2001 au început lucrările de construcție, până în luna august alocându-se aproximativ 7 miliarde lei. După acea dată, din motive independente de voința noastră lucrările s-au oprit pentru aproape un an, reluându-se în august 2002. Până la sfârșitul anului s-au mai finanțat alte lucrări de peste 7 miliarde lei. Un rol esențial a jucat sprijinul personal al domnului primar al municipiului Iași conf. dr. Constantin Simirad, fără de care acest proiect ar fi fost greu de realizat în condițiile unor bugete de austeritate. Datorită sprijinului domniei sale, Consiliul Local al Municipiului Iași a aprobat în bugetul local al anului 2003, alocarea sumei de 40 miliarde lei pentru finalizarea în toamna acestui an a lucrărilor la obiectivul nostru de investiții. În total lucrarea este evaluată la aproximativ 1.200.000 de euro.

Viitoarea sală de mese a Seminarului „Sf. Vasile cel Mare”

În momentul de față, lucrările de construcție se află în stadiul de finalizare, urmând ca în toamna acestui an, la 15 septembrie 2003 școala să fie inaugurată, iar la 15 octombrie să aibă loc slujba de sfințire a capelei „Sf. Împărați Costantin și Elena”.

Astfel, cu o clădire nouă, modernă, Seminarul Teologic Liceal Ortodox „Sf. Vasile cel Mare” poate deveni ceea ce trebuie să fie: o școală etalon pentru școlile din Moldova, o forță misionară a Bisericii, o vrednică continuatoare a Seminarului *Veniamin*, de a cărui bicentenar ne mai desparte foarte puțină vreme. Considerăm că finalizarea acestor lucrări e o expresie a purtării de grijă a lui Dumnezeu, o adevărată minune pentru

timpurile noastre, atât de secularizate și de îndepărtate de Hristos și de viața evanghelică.

Clădirea Seminarului „Sf. Vasile cel Mare” la 4 septembrie 2003